

คุณภาพของข้อมูลบัญชีภายหลังการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) ก่อนและหลังเหตุการณ์ทางการเมืองของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

A Study of Accounting Information Quality After IFRS Adoption Before and After the Thai Political Crisis of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand

เปรมารัช วิลาลัย^{1*}, สุพรรณรัตน์ มาศรีรัตน์², จักรกฤษณ์ มะโฮพาร³, พรชนก เฉลิมพงษ์⁴ และ ณัฐพัชร์ นวลมนณี⁵

Premarat Vilalai^{1*}, Supannarat Masarat², Jugkrit Mahoran³, Pornchanok Chaleampong⁴ and Nattapat Nuanmaneethiti⁵

¹อาจารย์ประจำคณะบัญชี มหาวิทยาลัยรังสิต

²อาจารย์ประจำสาขาบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยอินโดนีเซีย

³อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี

⁴อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะเทคโนโลยีสังคมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี

⁵นักตรวจสอบภายในปฏิบัติการ กองกลาง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹Lecturer, Faculty of Accountancy, Rangsit University

²Lecturer, Department of Accounting, Faculty of Commerce and Hospitality Industry, Lampang Inter-Tech College

³Lecturer, Department of Accounting, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi Suphanburi Campus

⁴Lecturer, Department of Accounting, Faculty of Social Technology, Rajamangala University of Technology Tawan-Ok Chanthaburi Campus

⁵Internal audit, General Affairs Division, Office of the President, Rajabhat Sakonnakorn University

*Corresponding author, E-mail: a.premarat@gmail.com

บทคัดย่อ

ประเทศไทยมีการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศในช่วงปีพ.ศ. 2554 จึงส่งผลกระทบต่อการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวมทั้งประเทศไทยได้เกิดเหตุการณ์ทางการเมืองขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2556 – 2557 ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพของข้อมูลบัญชีหลังการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศก่อนและหลังเกิดเหตุการณ์ทางการเมือง และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของคุณภาพของข้อมูลบัญชีกับปัจจัยในส่วนของการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศก่อนและหลังเกิดเหตุการณ์ทางการเมือง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลบริษัทที่อยู่ในดัชนี SET100 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 จนถึงปี พ.ศ. 2557 จำนวนทั้งสิ้น 433 บริษัท วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัยพบว่า เหตุการณ์ทางการเมืองอาจจะมีผลต่อคุณภาพของข้อมูลบัญชีอย่างมีนัยสำคัญกับด้านการจัดการกำไร ข้อมูลบัญชีที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของข้อมูลบัญชีคือหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และการเลือกใช้สำนักงานบัญชี Big 4 และเมื่อวิเคราะห์ภายหลังการเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองพบว่ามีขนาดของ

ธุรกิจลดลง ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และกระแสเงินสดสุทธิ เพิ่มขึ้นซึ่งแสดงให้เห็นว่าธุรกิจเริ่มมีการปรับตัวเข้าสู่สถานการณ์เหตุการณ์ทางการเมืองได้ ถึงแม้รายได้จะลดลงแต่ก็ยังได้รับผลประโยชน์จากสินทรัพย์ที่ลงทุนไป อันส่งผลทำให้กระแสเงินสดเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: คุณภาพของข้อมูลบัญชี การจัดการกำไร เหตุการณ์ทางการเมือง

Abstract

Thailand has deployed International Financial Reporting Standards (IFRS) since 2011 and such IFRS adoption has accordingly affected financial reporting of listed companies in the Stock Exchange of Thailand. Besides that, the political situation also occurred in Thailand during the years of 2013-2014. Thus, the purposes of this study are 1) to analyze the quality of accounting information after IFRS adoption before and after the political situation of Thailand and 2) to examine the relationship between the quality of accounting information and organization factors after IFRS adoption before and after the political situation of Thailand. The data of SET100 index from 2011-2014 with 433 companies were collected, analyzed and interpreted using descriptive and inferential statistics such as mean, median, standard deviation and multiple regression analysis. The results show that, the account information related to the quality of account information is debt to equity and choosing the Big 4 when analyzed after the incident, the political situation showed that the size of the business declined. Return on assets And net cash flow increased. This shows that the business has begun to adjust to the political situation. Even though revenue is decreasing, it still benefits from the assets invested. This resulted in increased cash flow.

Keywords: Accounting quality, earnings management, political situation

1. บทนำ

คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีสากล (International Accounting Standard Board : IASB) พยายามให้ทุกประเทศใช้มาตรฐานการบัญชีที่เป็นรูปแบบเดียวกัน โดยประเทศที่พร้อมใช้และนำมาตราฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศมาใช้ คือ สหภาพยุโรป ซึ่งได้กำหนดให้ทุกบริษัทต้องจัดทำงบการเงิน ให้เป็นไปตามมาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ รวมถึงประเทศออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ได้กำหนดให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และบริษัทที่จำหน่ายหลักทรัพย์ในตลาดเงินทุน ต้องทำบัญชีหรืองบการเงิน ให้เป็นไปตามมาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศทุกฉบับ (วันชัย ธนกรกิจกุล, ชาลี สาทรกิจ, 2554, หน้า 3) โดยในช่วงเวลาที่ผ่านมามาตราฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถวิเคราะห์งบการเงิน ของธุรกิจที่ซับซ้อนมากขึ้นในโลกปัจจุบันได้ดีขึ้น และในประเทศไทยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ก.ล.ต.) ได้เริ่มประกาศใช้มาตรฐานการบัญชีที่ปรับปรุงตามมาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standards : IFRS) เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2554 (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2011, หน้า 13) สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์

และคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี ได้ทำการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีไทย และมาตรฐานรายงานทางการเงินของไทยอย่างต่อเนื่อง และประกาศบังคับใช้กับรายงานทางการเงินที่มีรอบระยะเวลารายงานเริ่มต้น ตามที่คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีเห็นสมควร (สภาวิชาชีพบัญชี, 2557) ถือได้ว่า มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ มีความสำคัญต่อการเป็นมาตรฐานในการจัดทำงบการเงิน เนื่องจากถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายมากกว่า 120 ประเทศ ทั้งในยุโรปและเอเชีย เพื่อสร้างความเป็นมาตรฐานเดียวกันต่อการลงทุนรวมทั้งประเทศไทยด้วย (ศุภชัย ศรีสุชาติ, 2554) การจัดทำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศจะช่วยลดขอบเขตการบริหารกำไรของฝ่ายบริหารได้ ส่งผลต่อคุณภาพทางบัญชีที่ดียิ่งขึ้นด้วย

งานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาพบว่าทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของข้อมูลบัญชี (Accounting Quality) จะมีการวัดจากเครื่องมือหลายหลายชนิด เช่น Earnings management, Earnings Smoothing, Timely Loss Recognition และ Value relevance เป็นต้น Barth, Landsman และ Lang (2008) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International Accounting Standards : IAS) กับคุณภาพข้อมูลทางบัญชี โดยทำการเปรียบเทียบ 327 บริษัท จาก 21 ประเทศ ในระหว่างปีค.ศ. 1994 - 2003 ที่ได้มีการนำ IAS มาใช้ โดยเปรียบเทียบคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของบริษัทที่นำ IAS มาใช้กับคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของบริษัทที่ใช้มาตรฐานการบัญชีของประเทศตนเอง (Domestic GAAP) โดยวัดจากระดับของมุมมอง 3 ด้าน คือ Earnings Management, Timely Loss Recognition และ Value Relevance พบว่า การประยุกต์ใช้ IAS ส่งผลให้คุณภาพข้อมูลทางบัญชีสูงขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมของรายงานทางการเงินได้อย่างชัดเจนมากขึ้น อาทิเช่น การบังคับใช้ การตีความหมายของประเภทรายการ อีกทั้งยังพบว่า ทำให้การจัดการทางกำไร หรือการตกแต่งกำไรลดลง ส่งผลให้มูลค่าทางการบัญชีระหว่างรายได้และราคาตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้นนั้นสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Christtensen, Lee, and Walker (2008) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการนำ IFRS มาใช้กับคุณภาพของข้อมูลบัญชี ของประเทศเยอรมันนี จากการศึกษา พบว่า กลุ่มที่สมัครใจใช้ IFRS มีคุณภาพของข้อมูลบัญชีที่ดีขึ้น กล่าวคือ รับรู้ระยะเวลาการขาดทุนได้เร็วขึ้น ทันเวลามากขึ้น และข้อมูลการบัญชีมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจมากขึ้น แต่ในกลุ่มที่ถูกบังคับให้ใช้ IFRS แทนการใช้ GAAP นั้น กลับไม่ส่งผลต่อคุณภาพของข้อมูลบัญชี และ Chua, Cheong และ Gould (2012) ได้ศึกษาผลกระทบจากการใช้ IFRS กับคุณภาพของข้อมูลบัญชีของประเทศออสเตรเลีย พบว่า หลังจากที่มีการนำ IFRS มาใช้คุณภาพของข้อมูลบัญชีดีขึ้นกว่าเดิม และการบริหารจัดการกำไรมีสัดส่วนที่ลดลง ในขณะที่เดียวกันการรับรู้ผลขาดทุนมีความทันเวลามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ทำให้สามารถใช้ข้อมูลทางบัญชีให้เป็นประโยชน์ได้มากขึ้น เป็นต้น แต่ทั้งนี้ก็ยังมียังงานวิจัยอีกหลายประเทศที่ผลการศึกษาพบว่า การนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศมาปรับใช้ ไม่ได้เกิดผลดีไปทุกด้านเท่าที่ใดนัก อาทิเช่น Paananen และ Lin (2009) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพการบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เยอรมันนี โดยให้ความสนใจในประเด็นคุณภาพของข้อมูลบัญชี เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Barth (2008) แต่จากการศึกษาพบว่า หลังจากที่ได้้นำ IFRS มาใช้อย่างเป็นทางการทำให้เกิดความผันผวนของรายได้และมูลค่าทางบัญชี ทำให้คุณภาพของข้อมูลบัญชีลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงระยะเวลาที่เป็นการใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับเดิม รวมถึงช่วงเวลาที่เปิดโอกาสให้ใช้โดยสมัครใจ ดังนั้นสังเกตได้ว่าสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์อื่นว่ามีส่วนในการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศมาใช้ Ames (2013) ได้ศึกษาเรื่องการนำ IFRS มาใช้กับคุณภาพของข้อมูลบัญชีของประเทศแอฟริกาใต้ โดยวัดจาก 2 ด้าน ได้แก่ Earnings quality และ

Value relevance ซึ่งพบว่าหลังจากที่นำ IFRS มาใช้ ไม่ได้ทำให้การตกแต่งตัวเลขในรายงานทางการเงินลดลงแต่อย่างใด แต่ข้อมูลทางบัญชีหลังจากที่มีการนำ IFRS มาปรับใช้กลับพบว่า บางรายการในรายงานทางการเงินมีการพัฒนาที่ดีขึ้น ทำให้นักลงทุนที่ใช้ข้อมูลเหล่านั้น มีความเชื่อมั่นในคุณภาพของข้อมูลบัญชีมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alp and Ustundag (2009) , Ladas and Negakis (2010) และ Feltham and Ohlson (1995) นอกจากนี้ พิษามณูญ์ กิตติอักษร เสถียร และศิลาพร ศรีจันทเพชร (2013) ได้ศึกษาผลกระทบของ IFRS ต่อคุณภาพของข้อมูลทางบัญชีระหว่างประเทศสมาชิกใน ASEAN Economic Community (AEC) 6 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ไทย และเวียดนาม ก่อนการรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยคุณภาพของข้อมูลบัญชีจะวัดจากระดับของ Earning Smoothing, Earning Management toward Targets และ Timely Loss Recognition ผลการวิจัยพบว่า เมื่อมีการจัดตั้ง AEC ระดับของ Earning Smoothing ระหว่างประเทศมีความแตกต่างกันมากขึ้น แต่การจัดการกำไรเพื่อเป้าหมายที่ต้องการโดยรวมลดลง แสดงถึงคุณภาพของข้อมูลบัญชีมีเพิ่มมากขึ้น แต่ด้านการรับรู้รายการขาดทุนก็ยังไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนมีมีนัยสำคัญเท่าใดนัก ซึ่งอาจสรุปได้ว่าการนำ IFRS มาปรับใช้หากมองในแง่ของการบริหารกำไรหรือการจัดการกำไรก็ยังมีการบริหารกำไรน้อยกว่าประเทศที่ไม่มีการนำ IFRS มาใช้

ประเทศไทยได้นำ IFRS มาใช้อย่างเต็มรูปแบบในปี พ.ศ. 2554 พบว่า การนำ IFRS มาใช้ในประเทศไทย ถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรค แต่ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากภาครัฐและเอกชน ก่อให้เกิดข้อมูลที่มีความถูกต้อง โปร่งใส เป็นมาตรฐานสากล และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุน ทั่วโลก ซึ่งมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและการเงิน ส่งผลต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศ (นริญ์ พุ่มศิริ , 2554) หลังจากประเทศไทยได้นำ IFRS มาใช้ได้ไม่นานได้เกิดเหตุการณ์รุนแรงทางการเมือง ซึ่งความขัดแย้งระหว่างกลุ่มทางการเมืองได้เริ่มมีความรุนแรงมากขึ้น โดยฉนวนสำคัญเกิดขึ้นในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 คือ การคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมเพื่อดำเนินการของนักการเมือง หรือผู้ที่ได้รับโทษจากสถานการณ์ทางการเมืองในอดีตที่ผ่านมา การชุมนุมดังกล่าวเรียกได้ว่าเป็นการชุมนุมของชนชั้นกลาง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความคาดหวัง ที่จะทำให้สังคมไทยเป็นประชาธิปไตยทั้งรูปแบบและเนื้อหา มีการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม มีการใช้อำนาจโดยยึดหลักกรรมมาภิบาล มีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการกระจายอำนาจสู่ประชาชนอย่างแท้จริง (พิชาย รัตนดิลก, 2558) ซึ่งการชุมนุมดังกล่าวคล้ายคลึงกับประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ เช่น ตุรกี บราซิล และอียิปต์ (พันธสิทธิ์ , 2556) ผลกระทบที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ รวมถึงการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้ประกาศกฎอัยการศึกในวันที่ 20 พฤษภาคม 2557 ทั้งนี้ปัจจัยทางด้านการเมืองที่เป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ (Mimier, 2003 (อ้างในชาญชัย จิตรเหล่าอาพร)) ทำให้การศึกษาเรื่องเสถียรภาพทางการเมือง (Political Stability) นอกเหนือจากการศึกษาทางด้านรัฐศาสตร์ หรือด้านสังคมศาสตร์แล้ว ยังสามารถศึกษาผ่านทางอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้อีกด้วย เนื่องจากความเชื่อมั่นของนักลงทุนเป็นตัวชี้วัดที่ดีในการประเมินเสถียรภาพทางการเมืองในแต่ละช่วงเวลาได้ (ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร, 2553) เหตุการณ์ทางการเมืองในประเทศไทย พ.ศ. 2557 ส่งผลให้นักลงทุนส่วนใหญ่มีความกังวลในความเสี่ยงทางการเมือง นอกจากนี้ผู้ลงทุนให้ความสนใจคุณภาพของข้อมูลบัญชีมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากก่อนเกิดเหตุการณ์เหตุการณ์ทางการเมืองกลุ่มบริษัทที่หุ้นส่วนมีความสัมพันธ์กับนักการเมืองเป็นกลุ่มที่มีราคาหุ้นอยู่ในระดับต้นๆ ดังงานวิจัยของสถณี อาชวานันท์กุล (2557) ศึกษาพฤติกรรมของ “หุ้นการเมือง” ที่เข้าข่ายใดข่ายรวม 57 บริษัท จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าหุ้นที่มีผลตอบแทนส่วนเกินในช่วงเลือกตั้งสูงสุด คือ หุ้นของเครือญาติผู้ที่

มีอำนาจทางการเมือง คิดเป็นร้อยละ 67 ของหุ้นการเมืองทั้งหมดที่ศึกษา ซึ่งอาจจะเกิดจากการด้อยของคุณภาพของข้อมูลบัญชี ซึ่งหมายถึงบริษัทอาจมีการจัดการกำไร

ด้วยเหตุผลนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การวิเคราะห์ถึงคุณภาพของข้อมูลบัญชีภายหลังปรับใช้มาตรฐานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) ก่อนและหลังสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยเป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีประโยชน์ต่อผู้ใช้ข้อมูลของงบการเงิน เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพข้อมูลทางบัญชีว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนา และพยากรณ์เหตุการณ์ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้นักลงทุนสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ในการลงทุน พร้อมนำผลลัพธ์ที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางในการตัดสินใจลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพข้อมูลทางบัญชีหลังการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) ก่อนและหลังเกิดเหตุการณ์ทางการเมือง

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของคุณภาพข้อมูลทางบัญชีกับปัจจัยในส่วนขององค์กรหลังการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) ก่อนและหลังเกิดเหตุการณ์ทางการเมือง

3. อุปกรณ์และวิธีการ / วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ประกาศงบการเงินในตลาดหลักทรัพย์ตั้งแต่ปี 2554-2557 โดยลักษณะจากกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่มีข้อมูลครบถ้วน เป็นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ และอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 จนถึงปี พ.ศ. 2557 และมีข้อมูลงบการเงิน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ในฐานะข้อมูลบริษัทจดทะเบียนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยดัชนีSET100 ครบถ้วนตลอดระยะเวลา 4 ปีมีจำนวน 437 บริษัท หักกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าผิดปกติ (Outliers) จำนวน 4 บริษัท ดังนั้นมีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 433 บริษัท

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลจาก สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และธนาคารแห่งประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554- 2557 จากฐานข้อมูล Set smart ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แบบ 56-1 ของบริษัทจดทะเบียนและรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียน

3.3 วิธีการวิเคราะห์และการประมวลผลข้อมูลงานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) และการวิจัยใช้การศึกษาเหตุการณ์ (Event Study) จากการใช้ข้อมูลทางตลาดการเงิน (Financial Market Data) เปรียบเทียบในช่วงก่อนและหลังของการประกาศบังคับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินปี 2554 - 2557 ของช่วงเวลาของเหตุการณ์ทางการเมือง (Event time) ก่อนและหลัง

4. ผลการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในบริษัทตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั้งหมด 433 บริษัท สามารถวิเคราะห์ผลได้ ได้ผลการวิจัยดังนี้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรภายหลังการนำมามาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) มาใช้ภายใต้ก่อนเกิดเหตุการณ์ทางการเมือง โดยทำการวิเคราะห์เจาะจงพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ (Change NI) และการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Change OCF) เท่ากับ (-.407) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับขนาดของธุรกิจ (SIZE) เท่ากับ (-.147) และการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Change OCF) สัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ (Change NI) เท่ากับ (.481) จากการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินทำให้เห็นว่าธุรกิจเกิด Smoother Earning ภายหลังจากการนำมามาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) มาใช้ก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ทางการเมือง ซึ่งหมายความว่าเมื่อขนาดของธุรกิจ (SIZE) เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Change OCF) และการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ (Change NI) จะลดลง แต่ Erick, R. Outa (2011) ได้กล่าวปฏิเสธว่าตัวแปรการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ (Change NI) กับการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสด (Change CF) นั้น มีความสัมพันธ์กันเมื่อทำการวิเคราะห์ภายใต้ Rank Sum Tests โดยกระแสเงินสดและการเปลี่ยนแปลงของกำไรไม่สัมพันธ์กันทั้งก่อนและหลังการนำมามาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) มาใช้ในประเทศเคนย่า แต่ Ahmed, Neel, and Wang (2013) ได้ทำการศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับ Income Smoothing ผลพบว่าการเปลี่ยนแปลงของกำไร (Change NI) และการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Change OCF) มีความสัมพันธ์กับกระแสเงินสด (Cash Flow) และรายการคงค้าง (Accruals) ซึ่งทำให้เกิด Earning Management

หลังจากเข้าสู่เหตุการณ์ทางการเมืองภายหลังการนำมามาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) มาใช้ผลการวิเคราะห์พบว่า การเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ (Change NI) เท่ากับ(-.437) และการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Change OCF) เท่ากับ (-.177) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับขนาดธุรกิจ (SIZE) และการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงาน (Change OCF) มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ (Change NI) เท่ากับ (.494) ทำให้เห็นว่าภายหลังการนำมามาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) มาใช้หลังเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองธุรกิจก็ยังคงเกิด Smoothing Earning เพิ่มขึ้น ซึ่งหมายความว่าไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองหรือไม่ก็ตาม ธุรกิจก็ยังมีการจัดทำกำไร Earning management Dechow, Dechow (2002) ; Francis et al.(2004) ได้กล่าวว่า กำไร (Earning) สามารถจำแนกได้ออกเป็น 2 ตัวแปรคือ กระแสเงินสด (Cash Flow) และรายการคงค้าง (Accruals) โดยทั้งสองตัวนี้สามารถที่จะนำไปใช้ในการสรุปผลเกี่ยวกับการเกิดคุณภาพกำไรได้

ตารางที่ 1 Correlation แสดงผลการพยากรณ์แนวโน้มการเกิด Earning smoothing

	Prediction	Pre (n=216)	Post (n=217)
Variance of Change NI	Pre ไม่เท่า Post	0.017*	0.026*
Variance of Change NI over Change OCF	< 1	1.00	0.722

จากตารางที่ 1 เป็นการรายงานผลการพยากรณ์แนวโน้มการเกิด Earning Smoothing ทั้งก่อนเกิดเหตุการณ์ และหลังเกิดเหตุการณ์ทางการเมือง ผลปรากฏว่าในปี 2554 ถึงปี 2555 ซึ่งเป็นปีก่อนเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองขึ้นรุนแรง ค่า Variance of Change NI แสดงให้เห็น ค่าความแปรปรวนของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ (Variance of Change NI) มีค่าเท่ากับ 0.017 และหลังจากเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองขึ้นรุนแรงในระหว่างปี 2556 ถึงปี 2557 ค่าความแปรปรวนของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ (Variance of Change NI) มีค่าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเป็น 0.026 แสดงให้เห็นว่าหลังเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองจากตัวเลขในตารางแสดงให้เห็นว่าข้อมูลทางบัญชีอาจจะมีคุณภาพดีขึ้น เนื่องจากค่า Variance of change NI หลังเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองมีค่าเพิ่มขึ้นซึ่งทำให้เกิด Earning smoothing ลดลง ซึ่งอาจจะส่งผลต่อราคาหุ้นในอนาคต

และเพื่อเป็นการสนับสนุน Earning Smoothing จึงนำความแปรปรวนของการเปลี่ยนแปลงกำไรสุทธิ (Variance of Change NI) ความแปรปรวนของการเปลี่ยนแปลงกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Variance of Change OCF) มาทำการเปรียบเทียบก่อนและหลังเกิดเหตุการณ์ทางการเมือง ผลปรากฏว่าความแปรปรวนของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิต่อความแปรปรวนของการเปลี่ยนแปลงกระแสเงินสด Earning Smoothing ในช่วงหลังการมีเหตุการณ์ทางการเมือง(Post) (0.722) เนื่องจากอัตราส่วนนี้มีค่าน้อยกว่า 1 สอดคล้องกับ Barth et al. (2006) ; Barth et al. (2008) ; Lang et al. (2006) ได้กล่าวว่า earning smoothing จะเป็นการวัดความแปรปรวนของการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ โดยดูจากสินทรัพย์รวม (Total Assets) และการเปลี่ยนแปลงของกำไร (Change Net Income) Schipper and Vincent (2003) ศึกษาพบว่า การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของกำไรจะเป็นตัวช่วยทำให้สามารถประเมินหรือวิเคราะห์กระบวนการในการพิจารณาคุณภาพของกำไร

5. การอภิปรายผล

ผลจากการวิจัย ตัวแปรที่นำมาใช้ในการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ (Change NI) และการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Change OCF) เป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดการจัดการกำไร (Earning Management) และผลการวิเคราะห์ พบว่าเมื่อขนาดของธุรกิจเพิ่มขึ้นการเปลี่ยนแปลงกระแสเงินสดจากการดำเนินงานลดลงและกำไรสุทธิลดลง แต่การเปลี่ยนแปลงกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้นกำไรสุทธิจะเพิ่มขึ้นด้วย แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของกำไร (Change Net Income) กับการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสด (Change Cash Flow) มีความสัมพันธ์กับกระแสเงินสด (Cash Flow) และรายการ คงค้าง (Accruals) ต่อมาหลังจากเข้าสู่เหตุการณ์ทางการเมือง ผลการวิเคราะห์พบว่า ขนาดของธุรกิจมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับกำไรสุทธิ (CHANGE NI) และการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (CHANGE OCF) ซึ่งทำให้เห็นว่าไม่ว่าจะเกิดสถานการณ์ทางการเมืองหรือไม่เกิดก็ตามธุรกิจก็ยังมีจัดการทำ Earning Management Dechow, Dechow(2002) ; Francis et al. (2004) ได้กล่าวว่า กำไร (Earning) สามารถจำแนกได้ออกเป็น 2 ตัวแปรคือ กระแสเงินสด (Cash Flow) และรายการคงค้าง (Accruals) โดยทั้งสองตัวนี้สามารถที่จะนำไปใช้ในการสรุปผลเกี่ยวกับคุณภาพกำไรได้ นอกจากนี้งานวิจัยยังได้มีการพยากรณ์พยากรณ์แนวโน้มการเกิด Earning Smoothing ทั้งก่อนเกิดเหตุการณ์และหลังเกิดเหตุการณ์ทางการเมือง ด้วย Correlation ผลจากการวิจัยพบว่าในปี 2554 ถึงปี 2555 ซึ่งเป็นปีก่อนเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองขึ้นรุนแรง ค่าความแปรปรวนของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ (Variance of Change NI) มีค่าเท่ากับ 0.017 และหลังจากเกิดเหตุการณ์

ทางการเมืองขึ้นรุนแรงในระหว่างปี 2556 ถึงปี 2557 ค่าความแปรปรวนของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ (Variance of Change NI) มีค่าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเป็น 0.026 แสดงให้เห็นว่าหลังเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองหากวัดจากค่าความแปรปรวนของการเปลี่ยนแปลงของกำไร (Variance of Change NI) กิจการเริ่มเกิดความสม่ำเสมอทางกำไร (Earning Smoothing) ภายหลังจากที่มีการนำมาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) มาใช้ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อราคาหุ้นในอนาคต

6. บทสรุป

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพของข้อมูลบัญชีหลังการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) ก่อนและหลังเกิดเหตุการณ์ทางการเมือง และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของคุณภาพของข้อมูลบัญชีกับปัจจัยในส่วนขององค์กรหลังการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ก่อนและหลังเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ บริษัทที่อยู่ในดัชนี SET100 เป็นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ และอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 จนถึงปี พ.ศ. 2557 การศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 433 บริษัท และทดสอบความสัมพันธ์คุณภาพของข้อมูลบัญชีภายหลังการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) ก่อนและหลังเหตุการณ์ทางการเมือง โดยใช้สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ในการวัดความสัมพันธ์การจัดการกำไร (Earnings Management) ผลการวิจัยพบว่า เหตุการณ์สถานการณ์ทางการเมืองมีผลต่อคุณภาพของข้อมูลบัญชีอย่างมีนัยสำคัญกับด้านการจัดการกำไร ข้อมูลบัญชีที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของข้อมูลบัญชีคือหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (LEV) และการเลือกใช้สำนักงานบัญชี Big 4 และเมื่อวิเคราะห์ภายหลังจากเกิดเหตุการณ์สถานการณ์ทางการเมืองพบว่า มีขนาดของธุรกิจ (SIZE) ลดลงผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (TURN) และกระแสเงินสดสุทธิ (CF) เพิ่มขึ้นซึ่งแสดงให้เห็นว่าธุรกิจเริ่มมีการปรับตัวเข้าสถานการณ์เหตุการณ์ทางการเมืองได้ ถึงแม้รายได้จะลดลงแต่ก็ยังได้รับผลประโยชน์จากสินทรัพย์ที่ลงทุนไป อันส่งผลทำให้กระแสเงินสดเพิ่มขึ้น ดังนั้นถึงแม้จะเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองก็ไม่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในดัชนี SET 100 สอดคล้องในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Chua, Cheong และ Gould (2012) Barth, Landsman และ Lang (2008), Christtensen, Lee, and Walker (2008) และ Martinez (2015) ทั้งนี้หลังจากที่มีการนำ IFRS มาใช้คุณภาพของข้อมูลบัญชีดีขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา โดยมีการลดลงของการจัดการกำไร ในขณะที่เดียวกัน การรับรู้การขาดทุน มีการพัฒนาได้ทันเวลายิ่งขึ้น และสามารถใช้อัตราของรายงานทางการเงินในการตัดสินใจได้ดีขึ้น

7. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู คณบดีวิทยาลัยบริหารธุรกิจเชิงนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยตระหนักถึงความกรุณาและความตั้งใจจริงของท่าน ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอขอบข้อมูลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

8. เอกสารอ้างอิง

- ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร. (2553). การพัฒนาเศรษฐกิจกับการสร้างเสถียรภาพทางการเมืองไทย. วารสารวิชาการวไลยอลงกรณ์. 5, 1.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2011). ความคืบหน้าของมาตรฐานการบัญชีไทย. Financial Reporting Update @ The Stock Exchange of Thailand, 1, 13-15. สืบค้น 29 เมษายน 2559, จาก www.sehttpst.or.th/th/regulation/supervision/files/FRUpdate_set.pdf
- นริญจ พุ่มศิริ. (2554). ผลกระทบจากการนำมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศมาปฏิบัติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ(เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิชามญช์ กิตติอักษรเสถียร และ ศิลปพร ศรีจันทเพชร. (2013). The Accounting Quality of the Countries in ASEAN after The Declaration of AEC Establishment. Journal of Accounting Profession. 9(25), 80 – 90.
- พิชชา รัตนดิถก. (2558). การเมืองไทยในมุมมองของชนชั้นกลาง. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2559. จาก http://drphichai.blogspot.com/2015/06/blog-post_26.html
- พันชลิทธิ เจริญพาณิชย์พันธ์. (2556). ปฏิวัติชนชั้นกลางถึงคราวเศรษฐกิจใหม่ต้องปรับตัว. หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ ฉบับวันที่ 4 กรกฎาคม 2556. สืบค้น 16 พฤษภาคม 2559. จาก <http://www.posttoday.com/world/232120>.
- วันชัย ธนกรกิจกุล, ซาลี สาทรกิจ. (2554). ผลกระทบจากมาตรฐานการบัญชีใหม่ต่อการเงินและรายงานสถิติที่ รพท. เพชรบุรี. ธนาคารแห่งประเทศไทย. สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/Statistics/Articles/Doc_Lib_statisticsHorizon/ผลกระทบจาก%20IFRS.pdf
- ศุภชัย ศรีสุชาติ. (2554). ตลาดหุ้นในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจธนาคารไทยพาณิชย์. (2559). บทความวิเคราะห์รายงานเศรษฐกิจ. สืบค้น 10 ตุลาคม 2559 จาก <http://www.bam.co.th/bam/corporate/article/detail/12/903>
- สถณี อาชวานันทกุล. (2557). วิธีปฏิรูปเพื่อจำกัดระบบทักษิณในตลาดทุน (EBook). สืบค้น 16 พฤษภาคม 2559, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog>
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). สรุปมาตรฐานวิชาชีพบัญชีปัจจุบันมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ในรายงานประจำปี 2557. (น. 144-151). สืบค้น 29 พฤษภาคม 2559, จาก http://eservice.fap.or.th/files/annual_report/Annual%202014-Mail2.pdf
- Ahmed, A.S., Neel, M. and Wang, D. (2013). Does mandatory adoption of IFRS improve accounting quality? Preliminary evidence. Contemporary Accounting Research, 30(4), 1344-1372.
- Alp A., Ustundag S. (2009). Financial reporting transformation: the experience of Turkey. Critical Perspectives on Accounting, 20, 680 – 699.
- Ames, D. (2013). IFRS adoption and accounting quality : The case of South Africa. Journal of Applied Economics and Business Research. 3(3) : 154 – 165.

- Barth, M. E., Landsman, W. R. and Lang, M. H. (2008). International Accounting Standards and Accounting Quality. *Journal of Accounting Research*, 46 (3), 467 – 498.
- Christensen, H.B., Lee, E., & Walker, M. (2008). Incentives or standards : What determines accounting quality changed around IFRS adoption? AAA 2008 Financial Accounting and Reporting Section (FARS) Paper. Retrived from <http://ssrn.com/abstract=1013054>.
- Chua, Y. L., Cheong, C. S., Gould, G. (2012). The Impact of Mandatory IFRS Adoption on Accounting Quality : Evidence from Australia. *Journal of International Accounting Research*, 11(1) 119 – 144.
- Dechow, Dechow. (2002). The quality of Accruals and Earning: The role of Accruals Estimation Errors, *The Accounting Review*, 77, 35-59.
- Dechow, P. M., & Schrand, C. M. (2004). *Earnings quality*. Charlottesville, VA: CFA Institute.
- Dechow, P., Ge W. and Schrand C. (2010). Understanding earnings quality : A review of the proxies, their determinants and their consequences. *Journal of Accounting and Economics*, 50, 344 – 401
- Erick, R. Outa. (2011). The impact of international financial reporting standard (IFRS) adoption on the accounting quality of listed companies in kenya, *International journal of accounting and financial reporting*, 1(1), 212.
- Francis et al. (2004). Francis, J., LaFond, R., Olsson, P., Schipper, K., 2004. Costs of equity and earnings attributes. *The Accounting Review*, 79, 967 - 1010.
- Lang, et al. (2006). Earnings management and cross listing : Are reconciled earnings comparable to US earnings. *Journal of Accounting & Economics*, 42(1-2), 255-283.
- Martinez, C. R., (2015). The impact of the convergence to IFRS on the accounting quality in Mexico. Retrived February 18, 2016. Social Science Research Network, from <http://ssrn.com/abstract=2611735>.
- Paananen, M. and H. Lin. (2009). The Development of Accounting Quality of IAS and IFRS over Time : The Case of Germany. *Journal of International Accounting Research*, 8(1), 31 – 55.
- Schipper, K. and L. Vincent. (2003). Earnings Quality. *Accounting Horizons*, 17.